Ч. 276 (12.642).

Львів, пятниця 12. грудня 1930.

Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem.

Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічне 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 15(лей. Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.
Зміна адреси зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сплітки та підозріння.

Львів, 10. грудня 1930.

Від місяців живемо в атмосфері чуток, сплітюк, татарських вістей. Пересічний громадянин змінив своє давнє обличчя, бо дістав на ньому якусь конспіративну гримасу. „Що чувати?" — звучить так, наче би той, хто питає, або той хто має дати відповідь — тримав у кишені кільо екразиту.

Ніхто не має таких здивованих очей, як денникар, що дістає щодня ріжні вістки з краю, а вийде на вулицю і починає слухати новин, принесених на „власнім дроті". Найзвичайніші події, найбільше перевірені факти прибирають фантастичні форми — крила казкових драконів. Від яких двох тижнів до сплiток приплелася ще нова примара: підозріння. Ніхто не повірив би, які дістаємо листи: з якими здогадами та з якими запитами...

Маємо — з гордістю можемо це сказати — у проводі наших головних організацій людей, яким можемо закинути все, крім *громадянської чесности*. Кожний, хто хоче оцінювати їх діяльність чи поодинокі виступи, повинен би спершу поглянути на пройдений ними шлях життя. На жаль, у нинішній атмосфері звичайна сплітка, пущена між наше громадянство, має інколи більше ваги, ніж *свідоцтво довголітньої праці людини*.

В нездоровій атмосфері, якою живуть нині тисячі громадян, працює один страшний бациль: *бациль провокації*. Післявоєнне лихоліття викинуло на беріг життя тисячі кандидатів на інтелігентів, що в нормальних обставинах могли би стати корисними громадянами на якомунебудь становищі. Із них бодай сотні, позбавлені засобів заробітку, а приваблені легким життям, почали служити комунебудь — нині тут, завтра там. Трапляються щораз частіше випадки, що навіть в організації найбільше ідейних союзів входять *люди з подвійним обличчам*, на те, щоби в них сіяти зерно отрути.

Громадяни, що стоять осторонь осередків нашої політичної та громадянської праці, люди з підорваними нервами, перечулені трагічними подіями, — годуються часто вістками, на які соромно відповідати. Скільки то разів кожний із нас, членів редакції або політичної партії, був куплений тою або іншою „потугою", як наймит або запроданець? А скільки разів поважний громадянин, що з міною полішинеля повторяв таку чергову нісенітницю, завдав собі бодай труду розвідати, де цей підкуплений зрадник мешкає, як одягається, що їсть і скільки годин денно та якою працею заробляє на хліб...?

Сплітки та підозріння стоусті і стоголосі, та вони рідко коли мають голову. Те, що вони піддають найчастіше в сумнів, є *фактом, який найлекше перевірити: чесність людини*. За останні післявоєнні роки мали ми неодин приклад сумного явища, що громадські діячі змінили свої пересвідчення під впливом всесильного гроша. Та, здається, досі не було ніодного такого прикладу в історії нашої галицької національної преси.

Наша преса має великі недостачі та робить нераз чималі промахи. Як мало її читачів та передплатників знає, що головною їх причиною — вічна боротьба з матеріяльними обставинами!

В наших матеріяльних обставинах і в поспіху роботи нема часу підготовляти статті, важити в них кожне слово, передбачати, що й чого читачі шукатимуть поза ним...

А все-ж коли на одному боці покласти всі прикмети матеріяльно добре вивінованої преси: її обем і точність інформацій, численність співробітників, багацтво й ріжнородність матеріялу, а з другого — тільки одну рису: *безперечну чесність наших журналістів*, то хто зна, чи залля цієї одної прикмети не заздрили би нам великі чужинні органи.

Перш усього чужинці не повірили би нам, що ми серед таких обставин можемо працювати. Щож дивного? Адже є й земляки, які нам не вірять.

Це сумно, дуже сумно. Нема чесної зброї, яка могла би воювати проти сплiток і підозрінь.

Після процесу в Москві.

Промова головного прокуратора Криленка.

Як ми вже писали, московський процес проти членів „Промислової Партії" закінчився тим, що 5 підсудних засуджено на смерть, а інших за 10 літ вязниці, та що кару смерти змінено відтак на кару 10-літньою вязницею. Для характеристики процесу і для освітлення настроїв, що панують в СРСР, подаємо важніші місця із промови прокуратора Криленка на цьому процесі:

„Два роки тому в цій самій залі розглядали Шахтинську справу. Мимоволі, само собою виникає порівнання цих двох процесів. Теперішній процес я назвав би „відтворенням шахтинського процесу в поширеній базі". Шахтинці готували паливну кризу. Тут основне завдання була інтервенція, було докладно визначено час, зазначено місяці. Тут ми маємо бльок контрреволюційних груп, двох контрреволюційних організацій, бльок „Промпартії" й групи професора Чаянова-Кондратьєва, що називала себе „Трудовою селянською партією". „Консолідація всіх контрреволюційних сил", — отак характеризує державний обвинувач мету й дії „Промпартії". — А остаточна її мета: збройною рукою знищити радянську владу.

У країнах капіталістичних стався поворот до економічного занепаду. „Капіталістам залишилося шукати порятунку в фашизації, в новій війні", — визначав тов. Сталін. Пролетаріят шукатиме порятунку в революції. Підсудні піймалися на гарячому... Напередодні реалізації пляків. Ми розглядаємо шкідництво не як вчинки окремих осіб, а як методу клясової боротьби буржуазії загалом.

„Ідея шкідництва на транспорті повстала давно. І 1928 року шкідники в НКШ обєдналися з центральною шкідницькою організацією.

„Купріянов, Ситнін, Федотов — шкідники текстильної промисловости — почали свою роботу 1926 року. Ця група виникла ще до утворення центральної організації. Шкідницькі акції в камяно-вугільній промисловості почалися ще 1920.—23.,24 років.

Криленко показує на винуватених: — „Вони не є ініціятори, основоположники шкідництва. Яб їх назвав „збирачами" цієї роботи. Вони „погодили", „повязали" шкідницьку роботу.

„Шкідницький центр на межі 1928 року обєднав усі шкідницькі групи окремих галузів промисловости. Я не вірю Рамзінові на слово. Я не вірю аж ніяк „в його широсердне каяття".

„Підпільна організація включилася в державний механізм. Її мацки пройшли в життя держави. Шкідники пролізли до всіх галузів промисловости й на командні висоти того величезного будівництва, що відбувається в Радянському Союзі. Керівники „Промпартії" мріяли взяти владу. Інженери біля влади...

„Колиб сталася інтервенція й перемога, — кидає прокуратор Рамзінові, — чиж можна уявити хоч на мить, що на чолі країни став би Рамзін? (сміх у залі). Або ще краще — Чарновський? (сміх). Дурниці, нісенітниця!

„Цим я не хочу наліплювати підсудним ярлик політичної наївности. Адже умовлятися про ціну за інтервенцію — є не наївність і не лицемірство, а свідоме політичне одурювання. Інтервенція... Що вона далаб?

Криленко читає звіт „Возрождения" про „суворовські свята". Присутні в залі зі сміхом вислухують про тих, хто був присутній на святкуванні: генерали, адмірали, лейбгвардійці, митрополит, князі, кубанські козаки... Орхестра виконувала „Коль славен", „Боже царя храни"...

„З усього цього базікання, — каже Криленко, відкладаючи газету на бік, — важливо відзначити політичні гасла: „За віру, царя й батьківщину"...

„Ось що готувала славнозвісна „військова диктатура".

„Хіба Лукомський — ваш генерал — знову звертається Криленко до лави підсудних, — після кривавої розправи з робітниками й селянами, вам, Рамзіне, передав би країну, щоб „володіти й княжити"? (сміх у залі). Ні. Він вам сказав би: „Геть, холопе! Ти своє діло зробив".

„Переходячи до аналізи викривного матеріялу, Криленко каже:

„Одною з метод зганьбити теперішній процес є твердження: „що це за процес, на якому всі підсудні визнають свою провину?"

Криленко розбиває всі спроби зневажити процес. Перше: всіх, що сидять на лаві підсудних, заарештували ріжного часу і вони, зовсім не знаючи зізнань один одного, викривали в своїх зізнаннях, оповідаючи про окремі, їм відомі галузі промисловости, одне й те саме про методи шкідництва. Друге: цілком стверджують наявність центральної шкідницької організації та її методи роботи усі свідки, що стояли перед судом.

„Щож до того, чому свідки самі під вартою — це теж намагаються закинути процесові, — то треба булоб бути божевільним, — каже Криленко, — щоб припустити інше становище. Цілком ясно: свідком тут могла бути тільки людина, яка сама брала участь у шкідницькій роботі, а отже до свідків треба застосувати ті самі заходи, що й до підсудних. Чому нема документів? Це теж цілком зрозуміло за обставин конспіративної роботи.

Криленко цитує „відомий лист відомого Ђ. Яковлева", вміщений в одній з білогвардійських газет. У цьому листі ця нікому невідома особа намагається наперед переконати когось, що „Криленко може використати підчас процесу сфабриковані в Берліні фальшиві документи". Опей самий Яковлев перелічує, які це документи: протокол засідання „Торгпрому" в Парижі, звіт про збори, де зазначено особи, серед яких були фахівці, що сидять на лаві підсудних, таємне листування Лукомського з вищими чинами французького генерального штабу, листування „відомих діячів" Пуанкаре, копія угоди якогось великого князя Миколи Миколаєвича й Лукомського з якимсь японським генеральним штабом.

„Одно з двох, — каже Криленко, — якщо ці документи чи аналогічні їм існують справді.

то заява Яковлева у вигляді листа до редакції напередодні процесу свідчить, що відповідні особи з „Торгпрому" бояться, щоб не виявили тут таємниць на підставі цих документів. Якщож цих документів не існує, то така характеристика й такі заяви зроблено, щоб дискредитувати взагалі будь-які документи.

„Ми не з тих, хто користується фальшивими документами. Це — фах російських білоґвардійців.

Отже: чому підсудні признаються? Питання про катування, звісно, доводиться відкинути. Відповідь тільки одна — відрікання не допоможе.

„Торговельно-промислова фінансова спілка, — сказано в цій декларації, — продовжуватиме невпинну боротьбу проти Радянської влади, поясняювати громадській думці культурних країн справжній сенс подій, що відбуваються в Росії, і готувати майбутнє відбудування батьківщини на засадах свободи й права".

„Ще отвертіше про свою роботу в галузі готування контрреволюційного перевороту в СРСР й боротьби проти радянської влади висловлювалися керівники „Торгпрому" на бенкеті, що був з нагоди десятиліття цієї орґанізації. Тартаков, наприклад, що виступав на бенкеті, характеризував „Торгпром", як неофіційне посольство російської еміґрації. Заява Тартакова цікава тим, що вона стверджує зносини „Торгпрому" з закордонними керівними колами.

„Те, що „Торгпром" готується до збройної інтервенції в СРСР, отверджує повідомлення в пресі про паради російських білоґвардійців у Франції. Військові паради білоґвардійців становлять собою на практиці збирання реальних збройних сил, готування виступу цих сил проти СРСР.

Криленко аналізує ймовірність і справжність повідомлення підсудних і свідків щодо строку інтервенції. Зокрема, він згадує промову нафтового короля Детердінґа 11. червня ц. р. на святкуваннях з нагоди десятиліття російської середньої школи в Парижі.

„У цій промові Детердінґ говорить про надії „на швидке визволення Росії", при цьому зазначив, що це „визволення" Росії може статися „навіть за кілька місяців". Рябушинський вважає, що відстрочення інтервенції дозволить у майбутньому здійснити її з меншими витратами, але від факту існування радянської влади за цей час капіталістичний світ матиме збитків на багато міліардів.

„Розмови про інтервенцію з СРСР є й у керівних сферах Франції. Щодо цього, то надзвичайно цікава стаття депутата Фужера, що звилася в орґані Ґустава Ерве. Фужер у своїй статті вимагає хірурґічної операції для вигнання СРСР з кола цивілізованих держав.

„Виступ Фужера доводить, — говорить Криленко, — що „в певному середовищі керівних кіл була думка й ідея про хірурґічну операцію, незалежно від питань і ініціятиви „Торгпрому", незалежно від діяльности ЦК „Промпартії". Далі Криленко покликається на виступ комуністичного депутата Берона у французькій палаті депутатів, який свідчить, що з 1928 року французький уряд почав здійснювати плян оточення Радянського Союзу.

„Пуанкаре в своїй статті заперечує проти повідомлення про розмови його з представниками „Торгпрому". Але повідомлення про побачення Пуанкаре з представниками „Торгпрому" виходять із ріжних джерел. Про ці побачення Сітнін дістав повідомлення через Коновалова, Федотов — через Карпова, Ларічев і Рамзін — з третього джерела. Характерно, що й декларація „Торгпрому", де визнання підсудних оголошують за вигадки, не заперечує факту побачення представників „Торгпрому" з Пуанкаре. Статті ж самого Пуанкаре, вміщені в ґазеті „Ексцельсіор", посередньо стверджують, що плян інтервенції, викладений у зізнаннях підсудних на суді, він цілком поділяє. Статті Пуанкаре цілком стверджують правдивість стверджень про звязки Пуанкаре з „Торгпромом" і, через нього з „Промпартією".

„Я дозволю собі, — говорить Криленко, — цю частину своєї промови закінчити цитатою з останньої статті Пуанкаре. Пуанкаре пише: „Але досить жартів. Облишімо світ божевілля й повернімо на землю, на якій ми живемо".

„Досить жартів! Жарт, коли готуються висадити в повітря наші військові заводи, — жарт, коли складають з аґентами французької служби угоди про диверсійні і військові шпигунські завдання? Жарт, коли йде питання про зрив нашого будівництва? Ні, це не жарт! І тому заклик до жарту й характеризування цього всього, що тут відбувається, як жарту, це, принаймні, дуже незграбний, несерйозний полемічний прийом. Реальні факти змушують зробити висновки про надзвичайно велику, цілком обґрунтовану ймовірність повідомлень підсудних про безпосередні звязки їхні й їхніх закордонних господарів з окремими керівними колами Франції на чолі з Пуанкаре.

„В даному випадкові не можна ставити питання так: чия провина більша, того й покарати більше, а чия провина менша, того й покарати менше. Ми повинні в кожному даному випадку визначити найдоцільніші заходи, ґрунтуючись на загальних завданнях самооборони пролетарської держави проти контрреволюційних замахів. Ми можемо й повинні ґрунтуватися на всій сукупності сьогоднішніх обставин й на тих, що можуть виникнути завтра. Суд наш є зброя диктатури робітничої кляси.

„Але коли справа переходить у безпосередню боротьбу, коли замість найелементарнішого мінімального невтралітету ми маємо пряме погодження дій з інтервентами, то питання ясне. Ніяких вагань тут бути не повинно.

„В цей час усе, що в нас, в СРСР, може допомагати й сприяти ворожому нам світові, треба змести й знищити раз назавжди. Ось тому державне обвинувачення й вимагає від особливого складу Найвищого суду розстріляти всіх обвинувачених".

Кінцеве слово Криленка вкривають бурхливі оплески комуністів.

Відень про Сх. Галичину.

У віденському університеті відбулось віче студентів, на якому промовці інформували учасників про життя і положення українського народу під Польщею. Промовляв також професор університету, радник Мух.

Від пасивности до активности.

Анґлійські часописі подають, що в Бенґалії гіндуські націоналісти застрілили полковника поліції Сімпсона. Вбивники увійшли до його бюра, вбили Сімпсона і зникли без сліду.

Як живе Ґанді.

Провідник гіндуського національного руху Ґанді перебуває і досі у вязниці. На днях вийшов на волю один учень Ґандія, який перебував у вязниці разом із своїм учителем. Він оповідає, що Ґанді останніми часами дуже змарнів і виглядає як кістяк. Він далі переконаний, що незалежність Індії вдасться виборити без проливу крови, шляхом пасивного спротиву, удосконалення гіндуського народу та через збільшення його культури і продуктивности. Ґанді має у вязниці багато привілеїв, яких не мають інші вязні. Йому дозволено ходити самому на прогульки по великих садах і подвірю замку, для нього спроваджують книжки, яких він тільки забажає. Директор вязниці спровадив спеціяльного кухаря, гіндуса, який варить для Ґандія виключно рослинні і мучні та молочні страви, тому що Ґанді веґетаріянець. Так само кождому з гіндусів дозволяють бачитись з кожною людиною, яка відвідує його.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ГРУДНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 78)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

Чейже Якимцьо не був ніколи недужим... Ніколи раніше не мав він під очима таких синяків і таких голих костей на лиці... Чи може в якомусь попередньому житті бачив я вже все це колись? Щойно за добру хвилину я відкрив спомин. Ах, так! це-ж Якимцьо бачений мною у сні; страшенне блідий лежить на канапі як свіжий мрець... „Якимцьо щойно вмер, а ти, Данильцю, вбив його!"

Саме тоді промінчик замряченого сонця заглянув несміливо через вікно і почав бігати як ящірка по блідім, бездушнім обличчі...

Але і яка втіха! Мрець розплющив очі, протирає їх, а бачучи, що стою над ним питає мене з веселим усміхом:

— Добрийдень, Данильцю! Якжеж, виспався добре? Я за багато кашляв і тому перенісся на цю канапу, щоби тебе не будити.

І коли він так спокійно промовляв до мене, почуваю, що ноги підомною ослабли від страшного марева, яке щойно найшло на мене і в глибині душі кажу собі:

— Боже! возьми в свою опіку мого опікуна Якимця!

Прокинувся я сумний, але ранок мав я досить веселий. Нам удавалося навіть попасти в тон старого нашого гумору, коли я одягаючись побачив, що все моє вбрання складається з коротких барханових штанят і довгополої червоної камізольки — попросту з костюму, який я мав на собі, коли Якимцьо приїхав мене забрати.

— Дурощі, мій коханий, — сказав Якимцьо — про все нараз памятати не можна. Лише грубошкірий Дон-Жуан може думати про віно своєї вибраної, коли пориває її силою зі собою... Не журися. Вберемо тебе наново... Нехай і це буде як колись, після твого приїзду в Париж.

Він казав це так для моєї приємности, бо сам почував, що все це вже не те саме, що було колись.

А побачивши, що я задумався, додав:

— Годі! не думай більше про минуле. Перед нами нове життя... ввійдім на його шлях без жалю та без сумнівів і стараймося, щоби воно не зробило нам таких самих збитків як попереднє... Я не хочу питати тебе, що ти думаєш робити далі, але гадаю, що якби ти хотів засісти за нову поему, то це місце, тут, надавалось би до цього дуже добре... Кімната спокійна, в саді співають пташки... Столик можеш приставити до вікна...

Я перебив йому живо:

— Ні, Якимцю! не хочу вже ні поем ні віршування. Це витребеньки занадто дорогі для твоєї кишені. Я хочу тепер працювати зовсім так само як ти, на хліб насушний і допомогати тобі з усіх сил до відбудови огнища.

Він усміхнувся погідно:

— Чудові пляни, мій Синій Метелику! але я не про це хотів тебе спитати. Річ не в тому, щоби ти працював на хліб, а в тому, щоби ти попросту обіцяв... Та годі! про це ще побалакаємо пізніше. Тепер ходім купувати убрання.

Я мусів, щоби вийти на вулицю, натягнути на себе якийсь його плащ, що сягав мені аж до пят і перемінив мене в тип мандрівного музики; бракувало мені лише гарфи. Якби хтось казав мені пройти в такім одязі по вулиці кілька місяців раніше, то я провалився би під землю від сорому, але тепер за мною йшла неодна ганьба і перiщила мене. Жінки могли до схочу зустрічати мене на вулиці глумливими усмішками... це не була вже доба моїх „гумових капців..." Це не було вже те саме, що колись...

Коли ми вийшли від старника, Якимцьо сказав:

— Но, а тепер, коли вже виглядаєш по-християнськи, я проведу тебе до готелю Пільоа, а сам загляну до того купця із залізом, де я був перед моїм виїздом книговодом... може він дасть мені роботу... Гроші від Перрота не вічні, треба думати про хліб насущний!

Мене кортіло відповісти йому:

— То йди до свого купця зараз... а я сам вернуся до готелю...

Та я зрозумів, що він хотів мати певність, що я не заверну по дорозі на Монпарнас. Ах якби він міг був читати в мому серці!

Я дав себе для його спокою відвести під готель. Та ледви він відійшов від мене, як я побіг вулицею. І я також мав важні справи на місті...

Вже було пізно, коли я вернувся. По саду в сутінках якась велика тінь ходила схвильована. Це був Якимцьо:

— Маєш щастя, що ти вернувся в час — сказав, тремтючи від холоду — я ось-ось був би поїхав на Монпарнас.

Тоді я розгнівався:

— Ти вже за багато мені не віриш... Це не гарно з твого боку... Чи таке відношення між нами залишиться вже на завсіди? Чи ти не зможеш мати до мене давнього довіря? Присягаю тобі на все, що маю найсвятішого в світі, що я не вертаюся звідти, звідки ти гадаєш і що та жінка вмерла для мене, що не хочу бачити її вже більше, що ти вирвав мене від неї з усією моєю душею і що та страшна минувшина, з якої я завдяки твоїй доброті спас себе, полишає мені тільки докори совісти і ні крихітки жалю за нею... Що-ж можу тобі сказати, щоби тебе переконати? Ех, недобрий хлопчище! Якби я міг, я роздер би собі груди, щоби ти побачив, що кажу правду.

Вже не знаю, що він відповів мені, але пригадую собі, що він покивав в смерку сумно головою, якби хотів сказати: „Що-ж? я хотів би тобі повірити..."

А я таки казав йому щиру правду.

(Продовження буде.)

Засідання сойму.

(ік) На сьогоднішньому засіданні сойму вибрано передовсім пятьох віцемаршалів і секретарів. Як було до передбачення, клюб ББ своєю більшістю вибрав віцемаршалами послів **Цара, Поляковича і Яна Пілсудського.** Четвертим віцемаршалом став ендек **Четвертинський,** пятим голова Стр. Хл. **Ян Домбський.** Після того клюб ББ доповнив своїми голосами денний порядок наглим внеском про зміну соймового регуляміну. Пос. **Стронський** (ендеція) звернув увагу, що проектована зміна регуляміну в богатьох пунктах суперечить конституції і коли досіль закидувано минулим соймам нелбайливість у праці, то тепер ББ задокументував її на самому початку своєї діяльности. Пос. **Єнджеєвич (ББ)** виступив в обороні наглости внеску на зміну регуляміну. Пос. **Пужак (ППС)** промовляв проти наглости. Клюб ББ в голосуванні приняв негайність внеску і назначив навіть триденвний термін для регуляміновоі комісії. Марш. **Світальський** завізвав клюби, щоби завтра до 10. год. рано десигнували своїх членів до регуляміновоі комісії, при чому її склад буде такий: 8 послів ББ, 2 ендеції, 2 ППС, 1 українці і 3 польські селянські клюби. Пос. **Стронський** доказує, що не можна скликувати засідання комісії, поки її не затвердив повний сойм. Одначе ця аргументація ББ не переконала. Тоді **пос. д-р В. Загайкевич** зголосив широко мотивований внесок, щоби відложено уконституування комісії бодай до вівтірка з огляду на занадто короткий час, визначений маршалом. Цього внеску очевидно не взято під увагу. Таким робом від завтрішнього дня починає засідати як перша в соймі регуляміновa комісія, для зміни регуляміну.

Проектована зміна регуляміну.

(ік) Головні точки проектованої бебеками зміни соймового регуляміну зводяться до того, що збільшено число підписів, потрібних для зголошення інтерпеляцій і внесків. Дальше рішено відсилати до комісій державні законопроекти без дискусії та вставлено застереження, що маршал і віцемаршали сойму в часі між каденціями сойму не беруть діет.Загострено теж право маршала сойму цензурувати посольські промови, внески й інтерпеляції.

Українські внески про справи „пацифікації", арештованих послів і виборів.

(ік) На сьогоднішньому засіданні приготовлені українцями внески в справах „пацифікації", випущення на волю арештованих бувш. послів і виборів не могли бути зголошені з чисто технічних причин. А саме для наглости внеску потрібно 45 підписів, тимчасом польські клюби, які одинокі можуть доповнити це число підписів, відмовилися підписати ці внески вже нині. А саме польська лівиця не хоче допустити українського внеску в справі берестейських послів перед своїм внеском. Щож до внеску в справі „пацифікації", то опозиційні посли бажають сперщу докладно з внеском познайомитися.

Внески в справі Берестя і арештованих послів.

(ік) Сьогодня зголошено лише два внески, а саме наглий внесок ендеції у справі увязнення бувш. послів і поведінки супроти них у берстейській твердині, та клюбів польської лівиці в справі випущення на волю 7 вибраних послів, які перебувають ще у вязниці. Ендеція у внеску взиває уряд, щоби потягнув до карної відповідальности за зловжиття влади представників адміністраційних властей, прокураторських і судових та старшин і підстаршин, які брали участь в арештуванні і перевезенні до військової вязниці бувш. послів та в знущаннях над ними в Бересті над Бугом. Внесок складається з 4-ох частин, з чого дві перші є формальної натури, а дві останні говорять про систему і про знущання над вязнями.

Бюджет на рік 1931/32.

(ік) Сьогодня внесено до сойму урядовий проект бюджету від 1. IV. 1931 до 31. III. 1932 р. В новому бюджетовому преліміnарі є лише незначні відхилення від минулого бюджету. А саме останній бюджет ухвалений був у висоті 2,,943,301.040 зол. при позиції доходів і 2,,934,741.480 зол. при позиції видатків. Новий прелімінар передбачує доходи на 2,,890,516.904 зол., а видатки на 2,,886,192.301 зол. У новому бюджеті збільшено видатки на около 5 міл. на мін-ство закорд. справ. Зате зменшено на около 7 міл. видатки мін-ству хліборобства, около 11 міл. на освіту, около 4 міл. на мін-ство земельних реформ і около 6 міл. на емеритури. Значне збільшення виказує мін-ство праці, бо на около 30 міл. Бюджет сойму і сенату зменшено на 1800 тисяч.

Пос. Луцький у марш. Світальського.

(ік) Сьогодня у марш. сойму Світальського явився в імени Українського Клюбу пос. Луцький. Запитаний, як українці дивляться на справу вибору віцемаршалів, пос. Луцький заявив, що тому, що істнують у соймі численніші від Українського Клюбу опозиційні польські клюби, українці вважають, що не можуть рахувати на становище віцемаршалів. Одночасно українці не користають з обсадження місця секретаря.

Зеднання польських селянських клюбів.

(ік) У висліді довгих переговорів польські селянські клюби Пяста, Стр. Хлопского і Визволеня обеднaлися на терені сойму під назвою „Обеднання Парляментарних Селянських Клюбів". Головою стає посол з „Визволеня" Руґ.

Найближче засідання у вівторок.

(ік) Найближче засідання сойму відбудеться у вівторок в год. 10. ранком, при чому на денному порядку буде звіт регуляміновоі комісії про наглий внесок на зміну соймового регуляміну ББ, перше читання бюджетового прелімінаря і негайність двох вище зазначених внесків польської опозиції. Тоді теж (у вівторок) будуть зголошені українські внески.

З судової салі.

Лікар перед судом.

Дня 10. грудня д-р **Ґіртлер** повідомив, що дістав листа від Едм. Валішевського з Познаня. Його син, б. учень кадетської школи прийняв на себе вину за Заморського, який писав обидливі вірші на старшин. За це відсидів у вязниці, а потім застрілився. Просив запротоколувати цей лист. Трибунал не згодився.

Опісля промовляв **прокуратор Ланевський.** Він домагався, щоби д-ра Томашевського, як людину вчену, відповідальну за свої вчинки, покарати якнайгостріше. Твердить, що д-р Т., хоч би його й увільнили, то винуватий буде перед власною совістю, що вбив душі двох молодих дівчат, зломив психічно Шамборовську та Заморську, які гляділи на трагедію своїх дітей. Д-р Т. це не той, що був у 1924 р., коли пізнав 14-літню Ольгу. Тоді може був ідеальний, тепер брутальний, допускається обманств, щоби забогатіти. Заморський людина чесна. Бесідник знає, що тут З-ого будуть очорнювати. Та він не чув про нього того, що чув про інших молодих людей. Шамборовські, то звичайна міщанська родина. Приймали дарунки, а бесідник не знає, чи є такі люди, що не купували би дарунків нареченим. Як д-р Т. може бути людиною чести, коли чванився тим, з якими жінками мав зносини. Джентельмен того не зробить, тому годі повірити обороні обвинуваченого.

Оборонець Заморських і Шамборовських д-р **Калінський** каже, що на розправі слухачі мали враження, що Заморські, Шамборовські, екзекутори і т. д. це обвинувачені а д-р Т. це янгол і мученик. Колиб д-ра Т. увільнили від 6 злочинів з акту обвинувачення, то треба би його вкарати за це, що всім свідкам закидає брехню, а він одинокий нібито говорить правду.

Заступник цив. сторони **д-р Шевчук** обговорював обманства д-ра Т. на шкоду Гольденмаєрів.

Присуд западе в четвер, або щойно в пятницю.

Мистецько-малярська виставка

в Коломиї.

Заходом гуртка артистів-малярів, що вийшли зі школи нашого, загально відомого артиста-маляра проф. Олекси Новаківського, відбудеться в Коломиї під опікою „Українського Народнього Дому" в днях від 21. грудня до 2. січня 1931 р. в салі того товариства малярська виставка. Її метою є познайомити українське громадянство Коломиї й околиці з мистецькими досягненнями бувших і теперішніх учнів згаданої малярської школи. У виставці беруть участь пп. Смольський, Мороз, Чорній, Луцик і ін.

Святочне відкриття виставки при співучасти проф. Новаківського відбудеться дня 21. грудня в 12 год. Комітет висловлює надію, що коломийська українська громада поставиться до згаданої виставки з повним зрозумінням і симпатією.

—o—

Раковський хорий?

Деякі закорд. часописи подають вістку що б. голова радянського уряду на Україні Раковський поважно занедужав. Його мають перевезти до санаторії. Крупська звернулась до Сталіна з просьбою оголосити для хорого Раковського амнестію.

Над Ураль!

Російська еміґрантська преса сповіщає з Москви, що „помилуваних" інжинірів, Рамзіна та інших висилають на примусові праці над Ураль. Там вони під доглядом ДПУ. працюватимуть у металюрґічному промислі.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

„ҐЛОС НАРОДУ" ПЕРЕЙШОВ ДО ББ?

Деякі польські часописи подали чутку, будімто опозиційний краківський щоденник „Ґлос Народу" перейшов на власність „Католицького Центру", що стоїть на ґрунті співпраці з урядом Пілсудського. „Ґлос Народу" кількадесять літ був орґ. хадеції в Кракові, а гол. акціонарем був митр. Сапіґа. До останньої хвилі „Ґл. Народу" виступав гостро проти уряду.

В нинішньому числі „Ґл. Народу" появиться заперечення тієї чутки. Продано лише часть акцій, що мало приватний характер. Напрямок часопису не зміниться.

НАПАД НА ТОВАРОВИЙ ПОЇЗД.

У середу в год. 2. над ранoм львівські злодії напали на поїзд, що їхав із Підзамча на гол. двірець у Львові, між військовою стрільницею і мостом при Джерельній вулиці. В повному русі поїзду злодії зірвали пльомби з ваґону, вскочили до середини та скинули скриню сливок. Як підозрілих арештувала поліція Дав. Хайду та Марк. Фінклера.

ВЛОМ У ФЛІСЕРОВОЇ

У ночі з вівтірка на середу злодії дісталися пивницею до складу делікатесів і ресторану Флісерової у Львові при вул. Ягайлонській 11. Вкрали ріжного краму на 2 тис. зол.

ВІД ДЕНАТУРОВАНОГО СПІРТУ ВМЕРЛО 6 ЛЮДЕЙ.

У Соснівці (біля Кремінця) господарі на прийнятті пили горівку, зроблену з денатурованого спірту, приправлену медом. Наслідком того чотирьох людей і господар померли. — У Залісі (пов. Кремінець) при обіді в М. Бабяка гості пили денатурований спірт, заправлений вишневим соком. Господар помер, а гості Сапіга і Бойко вмирають.

КРАДІЖІ В ДЕРЖАВНИХ ЛІСАХ.

Адміністрація державних лісів у мін-стві хліборобства дістала вістку, що в державних лісах у лодзькім воєвідстві, головнож у бжезінськім повіті якісь люди вирубують ліси, а ґроші беруть собі. Наслідком того повідомлення приїхала до Миколаєва та Яінова спеціяльна комісія. Вона викрила, що державні ліси вирубувано на просторі кільканацяти морґів, а крім цего у поодиноких частях молодшого ліса, який вільно було вирубувати щойно за кількадесять літ, вирубували найкращі деревця. Комісія здала звіт центральній владі у Варшаві, а влада виступила зі скаргою проти грабіжників до прокураторського уряду при окр. суді в Лодзі. Прокуратура приказала слідчому урядові перевести слідство. Арештували лісничих у Миколаєві, Яна Рошковського, і в Яінові Йос. Новацького.

ФІЛЬМА ПРИЧИНОЮ ЗАВОРУШЕНЬ.

У звязку з висвітлюванням фільми Ремарка „На Заході без змін" у Берліні поліція уставила поліц. кордон, а вогнева сторожа поставила сикавку. Кожного глядача при вході до кіна ревідували. Вечором зібралася на площі кількатисячна юрба. **Автами** приїхало 84 послів-гітлерівців. Д-р Ґебельс у промові сказав, щоби берлінці береглися, перед Берліном є гітлерівці. Демонстранти йшли походом вулицями міста. При цьому прийшло до стрілянини. Поліція стріляла в повітря. Юрбу розганяла гумовими палицями. Поліція арештувала богато демонстрантів.

КОРАБЕЛЬНА КАТАСТРОФА.

Корабель Т-ва Адрійської Плавби „Тополя" нагальна хуртовина зіпхнула в мольо на лінії Сушак-Раб. Наслідком сильного удару корабель перехилився на бік і богато пасажирів упало в море. Врятували ок. 50 людей. Згинули один жандарм і одна жінка, вісім людей було ранених. Гадають, що потонуло більше людей.

ЛЯВАЛЬ ЗРІКСЯ МІСІЇ.

Визначений президентом Франції на прем'єра Ляваль зрікся місії створення уряду.

ЗАТОНУЛО 8 ХЛОПЦІВ.

У Вечисках (біля Кракова) 10 хлопців совгалося на леду, що замерз на ямах від цементу. Лід заломився й усі впали у воду. Врятовано лише двох хлопців.

Виборчі висліди до сойму.

РАВА РУСЬКА.

Нині подаємо ще додаткові висліди голосування до сойму в Равщині:

Громади:	11	1	7	14	24	25	Нев.
Передмістє (Парипси)	184	92	9	—	—	57	—
Радруж	369	77	21	—	—	2	—
Салаші	216	96	—	10	—	9	2
Сталі (Корчмин)	323	248	15	9	—	17	5
Щирець	112	118	161	—	—	—	1
Тяглів (Воронів)	296	75	75	—	—	65	—
Улицько-Середкевич	106	160	147	—	—	—	—
Журавці	264	95	—	—	9	205	—
Разом:	1870	961	428	19	9	355	8
В попередньому зіставл. (з 37 обводів) голосувало:	13904	11464	851	971	20	1619	613
Разом:	15774	12425	1279	990	29	1974	621

Разом усіх голосів віддано 33.264.

Обводи Белзець і Гійче звідомлень не доставили.

СУДОВИЙ ПОВІТ ЯБЛОНІВ.

Вислід голосування у нас дуже добрий. Відрадне явище те, що села, які голосували 1928 р. чито в цілости, чито частинно на „одинку", тепер майже поголовно голосували на листу ч. 11. До таких сіл належать: **Акрешори, Люча, Баня Березів, Лючки і Текуча.** Тепер ці села голосували як нижче.

	11	1	14	24
Березів Вижний	516	19	6	30
Березів Середній	340	34	10	15
Березів Нижний (невідомо)	—	—	—	—
Баня Березів	339	32	—	1
Лючки	153	42	—	—
Текуча	340	39	6	4
Люча	533	26	1	—
Космач	1157	229	80	2
Яблонів	246	170	340	—
Стопчатів	354	30	—	112
Утопори	217	113	—	209
Ковалівка	248	8	—	8
Мишин	413	48	—	43
Разом -	4856	790	443	423

Тут не вчислено голосів села Березова Нижного тому, що там вислід голосування невідомий.

Очевидно, без ріжних виборчих містерій не обійшлося і тут. І так: В **Березові Нижнім** відкинено мужів довіря 11-ки, хоч вони зголосилися 24 години наперід. Вислід голосування задержала обв. комісія в тайні і ніхто з громадян Березова Нижного не знає, який дійсний вислід голосування. Члени виборчої комісії в Березові Нижнім старалися в ріжний спосіб довідатися, як хто голосує.

Треба було бачити, як у поодиноких селах в дні виборів українське жіноцтво масово йшло голосувати! Це було просто незвичайне і небувале у нас досі ніколи.

В деяких селах комісії так пиняво урядували, що більша половина голосуючих вернула до дому. Так було м. ін. і в Березові Вижнім.

Ревізії й арештування.

БУЗЕЧЧИНА.

Дня 3. грудня ц. р. переведено ревізії в **Козлові** в СС. Йосафаток, у гром. Кондюха Івана і Процка Григорія. Ревізію переводила поліція з Милятина Нового.

Дня 6. грудня казано явитися на поліції в **Буську** п. Вороновському Василеві, який є австрійським інвалідом-старшиною. Тут заступник команданта Туль відтискав йому від 9—11 години передпол. пальці Потребу понорного відтискання пальців пояснювано в той спосіб, що попередні відтиски не були як слід відбиті.

ҐАЛИЦЬКИЙ ПОВІТ.

В дні 22. листопада ц. р. арештовано в **Тумирі** о. В. Дерлицю, місц. начальника громади Івана Ґалу та секр. Омеляна Дутчака. Після виборів всіх звільнено.

В **Деговій** арештовано 16. листопада Евстахія Трощука, якого 18. листопада звільнено.

В **Межигірцях** арештовано з невідомих причин 24-ох хлопців та відставлено їх дня 3. грудня до Станиславова.

В **Тустані** арештовано Івана Савчука, якого після 14 днів звільнено в Станиславові.

В **Темерівцях** арештовано в дні 2. грудня в звязи з шкільним плебісцитом нач. громади Олексу Орната та голову читальні Вас. Васильчука. Після переслухання в Станиславові їх звільнено. — Перед виборами арештовано там Мих. Іваницького, якого пізніше теж звільнено.

У **Водниках** арештовано перед голосуванням до сойму Петра Вовковича. По виборах його звільнено.

ПОВ. ЛІСЬКО.

У **Вільшаниці**, пов. Лісько, відбулася дня 3. грудня ревізія (8 поліцаїв) у о. Зенона Пясецького, в кооперативі „Власна Поміч" і в 3-ох господарів у **Стефковій**. За чим шукали, не знати.

ЗНЕСІННЯ БІЛЯ ЛЬВОВА.

Минулої пятниці львівська поліція перевела на Знесінню ревізію в домі Агатона Добрянського. При ревізії не найдено нічого. Після того Добрянського арештовано, а по переслуханні на поліції при вул. Яховича, його випущено на волю. Причиною ревізії й арештування був анонімовий лист.

ВИННИКИ.

У **Винниках** арештовано учня ґімназії Нича, який щойно вийшов був з вязниці.

ВИЙШЛИ НА ВОЛЮ.

З станиславівської тюрми вийшли на волю: Іван Корчинський (арешт. 23. вересня), д-р Осип Янович (арешт. 10. жовтня) і учень семинарії Осип Мончук (арешт. 29. вересня) — всі з Галича. Всім їм закидано приналежність до УВО та підпал митрополичих бараків. —Отсею дорогою складають вони щиру подяку оборонцям адвокатам: д-рам Олесницькому, Ів. Волянському та Перегінцеві за часті інтервенції в їхній справі. Також висловлюють найщиріше Спасибі — на руки Вп. дир. Олесницької — всім Вп. Паням за їхню безінтересовну, справді материнську опіку над ними.

Робота ДПУ. в Европі.

„Берлінер Льокальанцайґер" пише, що в римському посольві С. Р. С. Р. найдено трупа секретаря цього посольства Евгена Левіна, та що вже доказано, що Левін не виконав самовбивства, тільки згинув від руки аґентів ДПУ. через те, що відмовився вернути до Москви. Левінові закидало ДПУ., що він викрав важні документи посольства.

Риков у Москві.

„За Свободу" подає, що Риков вернувся до Москви, помирився із Сталіном та приступив до праці в раді народніх комісарів.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. ГРУДНЯ 1930.

ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ.

ВІТЕЗСЛЯВ НОВАК.

(З приводу його 60-ліття.)

Ювилейні дні. — Педагоґ і виховник наших земляків. — Профіль творця. — Природа і жінка. — Словацькі впливи. — Нова доба.

Вітезсляв Новак, один з найбільших чеських композиторів, а також один із передових світових мистців живої старшої ґенерації скінчив дня 5. грудня ц. р. 60 літ життя. Це свято святкує чеське громадянство у цілому краю численними концертами складеними із творів композитора. Особливо святочно підготовили те шістьдесятиліття у самій Празі, де від 19. листопада майже день у день відбуваються концерти та оперові вистави творів Новака; а треватимуть вони аж до другої половини грудня.

Велике значіння Новака для чеської музики не тільки в його композиціях. Протягом десятків літ своєї педаґоґічної праці, здобув він собі славу одного з найкращих виховників молодого композиторського доросту, і сміло можна сказати, що яких 80—90 відсотків молодих чеських композиторів виховалося під мистецьким проводом Новака.

Композиторська діяльність Новака і педаґоґічна виходить далеко поза рямці свого краю. Серед чужинців, які приїздили до нього на науку, також українці займають не останнє місце. У Новака покінчили студії крім мене: Нестор Нижанковський, (через деякий час Зиновій Лиско, який опісля закінчив свої студії у Сука) а у тому році кінчить у Новака майстерську школу композиції Микола Колесса. З того огляду імя Новака має вже нині в історії нашої молодої музичної культури своє безперечне значіння та свої заслуги, і тому свято шістьдесятиліття В. Новака, хоча в першу чергу свято чеської культури, чеського мистецтва, не може бути і нам байдужим і далеким.

Як перший із його учнів-українців, уважаю своїм обовязком познайомити і нашу суспільність бодай в основних рисах із творчим профілем великого чеського композитора.

Вітезсляв Новак вийшов із композиторської школи славетного Антона Дворжака, та є поруч Сука його найвизначнішим учнем. Замітне, що (як мене інформовано у Празі) в початках своїх музичних студій уважали Новака за мало талановитого учня і щойно чеський теоретик Штекер відкрив великий композиторський талант у Новака. У початковій добі своєї творчости підпадав Новак деяким впливам Шумана, Ліста, Чайковського та в першу чергу Дворжака, а також і Брамса. Від Дворжака перейняв сильний нахил до народньої музики, — який передає своїм учням. Незвичайно розвинене почуття форми, мистецька послідовність і одноцільність тематичної праці — це основні великі прикмети Новака. Внутрішній зміст чи підклад творів композитора змінюється залежно від внутрішніх переживань композитора, що звязані із процесом невпинних змін, які приносить людське життя і його розвій.

І коли Новак доволі скоро підпадає під вплив імпресіонізму, то саме згадані прикмети Новака хоронять його перед — так сказати — „безхребетністю" форми, що до деякої міри є характеристичною для французького імпресіонізму.

В творчости Новака треба розріжнити кілька періодів тісно звязаних із розвоєм чуттєвого чи духового процесу у композитора. З кожним новим твором можна було слідити, як цей розвій поглиблювався та охоплював щораз то ширші кола. Головним товчком натхнення композитора у всіх періодах його творчости було його відношення до природи і жінки. Гори, море, ліс, таємність сил природи з одного боку, з другого жінка, — раз загалочно демонічна, раз недосяжний ідеал чогось величнього, ось чинники, на яких зосереджується часто духова увага композитора. Любов до природи, а в ній і любов до жінки — це головні спонуки, які піддержують внутрішні переживання і родять конфлікти композитора. На тому тлі зарисовується відтак виразно любов до рідного краю, рідного мистецтва.

Початкова, недовга доба у творчости В. Новака, позначена впливом романтизму. Із творів тої доби наведу фортепянове тріо, фортепянову баляду „Манфред", низку пісень та дрібніших фортепянових творів як „Спогади", „Серенади", „Баркаролі", „Екльоґи" тощо. Деяка мягкість, сентиментально-солодкавий тон початкових творів небавком зникає (вже в „Екльоґах"). Переломове значіння у творчости Новака мала його подорож на Словаччину. Простонародня душа, не заражена цивілізацією, чудова природа не нарушена ще культурою, стала для Новака на довший час могутнім джерелом творчого натхнення.

Спершу гармонізує він народні пісні. Словацька мельодика і ритміка викликає у композитора появу нових гармоній, і так кристалізується новий стиль музичної мови Новака, яким позначена більшість творів тої т. зв. „словацької" доби, що має в собі три відтінки: словаків моравських, валяшських і угорських. Словацький елємент так глибоко заважив на творчім профілі композитора, що виступає він виразно не тільки у творах зроджених під натхненням народнього фолькльору, але з чисто субєктивних мотивів.

До тої доби зачислити треба ось-які головні твори: фортепяновий квінтет, смичковий квартет ґ-дур, увертюру до „Мариші" (перший симфонічний твір Новака) „Соната ероїка" один із чільних фортепянових творів, симфонічна поема „У Татрах", форт. „Тріо в балядовому тоні", форт. цикль „Пісні зимових ночей", „Словацька суїта", спершу на форт. опісля інструментована, попри низку менших вокальних інструментальних творів. Пізніше повстали: симфонічні поеми: „Про вічну тугу" (основані на тлі Андерсенової казки), яка є виразом жагучої туги за недосяжним ідеалом кохання, — „Томан і лісова дівчина", — це протиставлення до попередньої поеми: — у ній зображено музичною мовою демонічну, брутальну любов жінки, яка перемагає мущину; композитор змалював тут трагічно смертельне щастя „Венус вертікордія". Вкінці увертюра „Леді Ґодіва" до траґедії Врхліцького; тут знову маємо ідеальну постать жінки, готової до найдальших меж самопожертви, а попри те все інші твори як квартет „Д-дур Серенада" для орхестри, „Меланхолійні пісні любови" з орхестрою і ін.

(Докінчення буде.)

Ще один б. посол на волі.

Повідомляють нас, що у вівторок 9. ц. м. випущено з слідчої тюрми в Золочеві на волю б. посла **о. д-ра Володимира Пелліха**, пароха в Радехові, з тим, що слідство проти нього буде вестися дальше.

Що д'ється на Україні.

А. Т. Е. Букарешт. В селі Курилівці-Муроване каменець-подільської округи була бійка селян з комуністами. Товпа селян перебила кількох радянських урядовців, розгромила сільраду та спалила портрети Леніна і Сталіна. Заворушення здавила артилерія, яка вбила майже 100 осіб.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Радянська преса про українізацію.

У „Червоній Газеті", що виходить в Ростові над Доном, читаємо фейлетон про українізацію, який зветься „Дядько Гаврило читає Червону Газету". Цей фейлетон скріплений рисунком, як то саме цей дядько Гаврило читає. Передруковуємо цей вірш, який хоч і без ілюстрації, говорить нам багато, як та українізація виглядає на ділі. — *Ред.*

Бачете, читачі, як любо, та мило
Дядько Гаврило
Спочиває —
„Червону" надозвіллі читає!
Раджу це робити всім
І великим і малим —
І колгоспникам,
І одноособникам,
А особливо службовцям раджу газети не цуратися.
До української мови привчатися.
А то частенько трапляються так, чудаки:
Національної політики партії зовсім не розуміє,
І таке торочить,
Як ота тварина, що рохкоче,
Та моркву рие!
— „Яка нам, мовляв, рація
Провадити українізацію?
Мені ж тоді доведеться працювати —
За книжечку сідати,
Та мову колгоспників вивчати...
Краще булоб отак зробити:
Усіх селян навчити
Тієї мови, якої **Я** умію!
Оце так! Оце і **я** розумію!...
Не булоб тоді мені турбот!..."
На ці слова дядько Гаврило відповідає:
— Добре великодержавницька скрипка грає —
Тільки цей номер не пройдьоть!
Візмемо хоч би мудрія такого —
Бухгалтера райфінвідділу Куликова.
Він не тільки сам укрмови не вивчає
А й іншим службовцям не рає!
— Чи личить мені бухгалтеру Куликову
Вивчати якусь там просту мову!..
А будуть нажимати —
Доведеться з відціля вирушати,
Тікати.
Ми-ж не боїмося безробіття, чи голоду —
Тепер бухгалтери розцінюються на вагу **золота!...**
РВК! чи не час наказати Куликову
Вивчити українську мову?

НОВИНКИ

— **Телеф. 2-11. Піскова 22 „Власна Хата" фотограф Лев Янушевич.** 537

— **Св. Миколай в дорозі!** Заходом Виділу Тов. „Українська Захоронка" у Львові прибуде Св. Миколай до салі „Української Бесіди" в Народнім Домі на І. пов. дня 18. грудня ц. р. в год. 3-тій пополудні — і роздасть чемним діточкам даруночки. — Діточки Захоронки виконають ритмічні танці і забави, а діточки-гості під умілим проводом учительок забавляться весело і потанцюють. — Музика запевнена. Сподіємося, що Вп. Родичі радо приведуть свої діточки, а Виділ подбає, щоб традиційне це свято випало цього року якнайкраще.
1051 1–3

— **З українського наукового життя за кордоном.** Дня 12. ц. м. в салі берлінського університету відбудеться в німецькій мові відчит проф. Дмитра Дорошенка п. з. „Русь", „Росія" і „Україна" в історичнім та сучаснім значінню". Відчит улаштовує Український Науковий Інститут у Берліні.

— **Болотом проти ґенія.** Пишуть нам з Винниці: Підчас свята роковин листопадового повстання якісь невідомі люди обкидали у Винницях памятник Шевченка болотом. Цілий напис на памятнику так закиданий болотом і замазаний, що його годі тепер прочитати.

— **Памятник Шевченка у Харкові.** Радянська преса подає, що в Харкові розпічнеться виставка проектів памятника Шевченка, який має в найближчому часі станути на одній харківській площі. Проекти прислано на конкурс окремого комітету, а було цих проектів аж 100, між ними кілька з Італії, Галичини і Франції. Рада конкурсу почне свою роботу 20. грудня.

— **Метамарфоза наших молодих поетів.** Свого часу син Миколи Вороного, Марко, виступив у „Літературно-Науковому Вістнику" із своїми віршами, які навіть звернули на себе увагу, а національний літературний світ бачив у Марку Воронім одного із „своїх". Минуло заледви пару літ, а тойже Марко Вороний містить у „Пролетарській Правді" своє величезне віршище „Міжнародня Ніч", у якому зайвий раз заповідає всесвітню революцію та грозить пальцем у черевику „гнилій Европі" та всім інтервентам, які на його думку не мають іншої роботи, тільки й думають якби знищити СРСР.

— **Німецький вчений в Києві.** До Києва приїхав німецький дослідник народної творчости Ганс Ремер. Він зібрав на Україні багато народніх пісень, чимало матеріялів про народню творчість українців, про весілля, гулянки і хороводи. Ганс Ремер залишається на Україні довший час.

— **З літературного життя на Рад. Україні.** Театр ім. Франка в Київі виставив песу зі студентського життя „Кадри" Микитенка. В Домі Літератури відбулась прилюдна дискусія над цим твором: Творові закидали публіцистичне трактування сюжету.

— **Залюблений сержант.** Сержант перемиського полку Войтасевич був як то кажуть польські вояки „хлоп морови". Мав 34 роки, любив випити, забавитись, любив навіть бучі та авантюри. Познайомившись із багатою вдовичкою Марією Герцовою, він якось так вмів ...дити коло свого діла, що вона не тільки що відступила йому в своїм домі помешкання, але і своє серце, а на задаток позичила йому 2600 золотих. Сержант переконував її, що за ці гроші побудує собі дім і вжениться з нею, але, як видно, любов сержанта не надто постійна, тому що Войтасевич згодом зненавидів свою даму серця, бив її, копав ногами і грозив, що застрілить. Вдовичка не хотіла згинути з рук сержанта і подала справу до суду. Суд засудив сержанта на два тижні арешту за побиття Герцової, а інші прогріхи обвинуваченого вдалось оборонцям вибілити.

— **Збиточні німці.** АТЕ подає, що на польсько-німецькому кордоні коло Квідзиня невідомі особи зірвали польського орла і перенесли на німецьку територію до Бішофсверди, де під орлом написали по німецьки: „Ми вже тебе маємо досить!" **(Wir haben dich genug!)**

— **Овочі нужди.** У Відні, в XIII. окрузі мешкав із жінкою і дитиною робітник Карло Лішка. Від довшого часу він був без праці, не було грошей не тільки на шматок хліба, але і на заплачення чиншу. Власник дому Бавер кілька раз лаяв свого льокатора і грозив, що викине його з дому, якщо не заплатить за помешкання. Коли домовласник докучав Лішці щораз то більше, зденервований робітник застрілив у ночі жінку, дитину і сам себе. Жертви нужди похоронено, а домовласник віддав кімнату багатшому льокаторові.

— **Коли діти читають книжки про розбійників.** Учень 3. гімн. кляси в Целендорфі під Берліном, 14-літний Ганс Розенберг, не любив шкільної науки, але любив від ранку до ночі читати книжки про розбійників, детективні романи і т. д. Під впливом цієї літератури він сам забажав бути розбійником і вкравши в батька револьвер, причаївся в коридорі свого учителя Бера й чекав на свою жертву. Коли надійшла жінка вчителя, він крикнув: „Руки до гори!", стрілив до неї і легко поранив, після чого втік на вулицю. Його арештовано і він признався, що начитавшись багато про розбійників, був так опанований бажанням стати розбійником, що не міг спати ні їсти, ні вчитись, а вкінці рішився спробувати розбійницьких здібностей, та вибрав собі жінку свого, навіть любленого вчителя, за предмет розбійницького нападу. Підчас виконання цього нападу хлопчина був переодягнений за індіянина.

— **Діточа фантазія.** Дочка багатого землевласника Ванда Шнайдер була на похоронах своєї шкільної товаришки, яка згинула в полумях пожежі батьківського дому. Величавий похорон, білий караван, численна публика і плач родичів та безліч вінків на трумні, все це так подобалось 10-літній Ванді, що вона зітхала сумно і кілька разів заявила родичам, що бажалаб умерти так, як її приятелька й мати таку похоронну параду. Родичі сміялись із наївних слів Ванди і вважали їх за жарт чи діточу химеру, на яку не слід звертати уваги. Але Ванду опанувала думка про величавий похорон так сильно, що одного дня, коли родичів не було дома, вона облила себе бензиною, підпалила суконку сірником і справді згинула в полумях так, як її товаришка, та мала такий-же гарний похорон з караваном, квітами і сльозами родичів, як і її приятелька.

— **Голівуд.** В столиці фільмового світа Голівуді перебуває 17.700 фільмових артистів, з чого 11.540 мущин, а 6.160 жінок. Крім цього там працює у виробництві фільм 2050 дітей, з чого 345 немовлят. Між артистами є 887 велетнів, 1153 карликів, 89 горбатих і 615 муринів. Для виробництва фільм тримають у Голівуді 15 коров, 150 котів, 73 собак і багато інших звірячих артистів.

— **Жертва професії.** Англійський боксер Джек, який щойно вернув із побідного турне по Америці, виступав на днях у льондонськім цирку. Підчас змагань його противник вдарив Джека в чоло так крепко, що той славний боксер упав на очах публики трупом. Лікарі ствердили, що він помер від потрясення мозку.

— **Неділя в англійських кінах.** Як відомо, англійці дуже шанують неділі і свята, а іще в 1781 р. видано закон, згідно з яким театральні вистави в неділю заборонені. Тепер видано новий розпорядок про заборону висвітлювати в неділі і свята кінові фільми. Кіна мусять також спочивати.

— **Арештують антифашистів.** У Швайцарії арештовано 24 антифашистів-емігрантів з Італії, між ними редакторів Парлія та Бавера і б. міністра Соляйна, б. провідника лібералів. Їм закидають, що вони нарушили закони про права емігрантів та вели політичну працю проти фашистівської влади.

— **Біля Ліежу вмерло вже 90 людей.** Біля Ліежу, де нависла трійлива мряка, є комісія знавців. Померло вже 90 людей, а 300 є легко затроєних. Париська „Ліберте" пише, що німецьке військо, яке вправляло над бельгійським кордоном, вживало трійливих газів, а вітер розніс їх. Німецькі знавці кажуть, що це може бути фосген із часів війни, бо той газ, коли зійдеться з водою і вохкістю, розкладається. Густа мряка нависла вже й над півн. Німеччиною. Комунікація утруднена. Летунський рух здержано.

— **Затонув корабель.** Підчас великої бурі на озері Тунктінг затонув китайський корабель, а з ним потонуло 300 осіб. Із усіх пасажирів урятувалось тільки пятьох.

— **Король хоче мати сина.** Шведський зоольог Броман вибрався в подорож до середущої Африки і відвідав короля одного муринського племени. Король якраз мав сильний біль голови і Броман дав йому зажити 2 таблетки аспірини. Король зараз видужав і вважаючи цього шведського вченого всесильним чародієм, іменував його своїм придворним лікарем, думаючи, що Броман вилікує аспірином всі його недуги, які тільки йому трапляться. Король муринів був бездітний, а бажаючи конечно мати престолонасліднику, просив Бромана дати йому такий лік, щоб він міг мати сина. Учений зоольог відповів, що він має тільки аспірину, може лікувати нею простуду, біль голови, зубів, але на неплідність аспірина не помогає. Король так розсердився, що попав просто в шал і загрозив, що як Броман не дасть йому, або його жінці лікарства, яке дозволилоб прийти на світ престолонаслідникові, то він його убє. Застрашений „чудотворець" Броман мусів уночі втікати з муринської столиці і тепер він у Штокгольмі описує в газетах свою пригоду.

— **Друкарський чортик.** У вчорашнім великім фейлетоні п. з. „Від фотографії до мистецтва" повинно бути в 3-ій шпальті 4-ім рядку з гори „подібне" замість „погідне".

—o—

ШАХИ.

Турнір за мистецтво Львова. — Міжклюбове мистецтво.

Турнір за мистецтво Львова, в якому змагаються найкращі шахісти, поволи добігає кінця. На чоло табелі висунувся мистець Фрідман, який здобув 16 пунктів на можливих 19. На пяти йому наступає член ТУШ Степан Попель, з 14 пунктами, при двох партіях ще недокінчених, а саме з Помагачім і Соколовським. Обі партії Попель має ліпші, тому можна надіятися, що здобуде також 16 пунктів і поділить 1. і 2. місце з Фрідманом, здобуваючи на рівні з ним мистецтво Львова на 1930 рік. Трете місце має забезпечене Товарницький з 14 ½ пів п., четверте Пома-

гачі з 14 п., а на пяте місце є кількох кандидатів з 13 і пів пунктами.

Змагання за мистецтво між львівськими клюбами рівнож закінчаться в цьому тижні. ТУШ у другій половині держався дуже добре, а здобувши разом 112 пунктів, заняв третє місце після ЛКШ і Гелму, маючи за собою Гетмана з 98 п. і 6 інших клюбів.

Подрібний стан табелі з обох змагань буде поданий до відома в найближчому тижні після верифікації розгривок.

Дописи.

СУДОВА ВИШНЯ. **(Повиборчі міркування).** Прочитавши звідомлення про вибори в Судововишенщині в „Ділі" з дня 26. XI., як також спростування мец. П. Гаєцького, не можу не написати цих кілька слів від себе. Пише дописувач зараз на вступі, що фреквенція при виборах була скрізь дуже велика. Наші села голосували на загал добре, але щодо самого нашого міста, то ложалься Боже! Вишня має звиш 2000 голосуючих українців і то ніби свідомих, бо в місті є около 10 наших товариств, а при цьогорічних виборах впало на листу ч. 11 малощо більше від сотки голосів. Деж решта? В 1928 р. три українські листи і то без двох сіл, які тепер прилучено до нас, дістали звиш 600 голосів, а тепер малощо більше від одної сотки. Якаж причина того? По перше, що наші, і то нерьз найсвідоміші люди, а передовсім інтелігенти, не пішли до урни, оправдуючись хоробою, або непогодою; інші знов виїхали в пильних справах, а ще інші таки голосували на одинку. Така то була фреквенція голосуючих в нашому місті. Правда, що перед виборами мав місце натиск, як ревізії й арешти, але в сам день виборів ніхто у нас не перешкоджав голосувати, хіба один дощ. На жаль, і тут це треба сказати, в нашім місті і повіті нічого або майже нічого не робилось. Виборчого комітету не було кому організувати, а навіть наших мужів довіря не було, через що були й ріжні можливости. Через те все так мало голосів упало на нашу листу і через те в першу чергу наша виборча округа стратила один мандат. Ще кілька слів про УНДО. Вже в 1928 р. вийшли ми слабо, бо дістали ледви 160 голосів, а решту (около 500 голосів) інші українські партії. А тепер ще гірше. Завинили тут передовсім ми самі, бо замало працювали. Тому крайня пора взятися нам усім до згідної праці і закинути вже раз спори за Народній Дім і т. д. **Р.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Северина з Вітковицьких Потелицька, вдовиця по почтовім раднику і член Марійського Товариства, померла у Львові по довгій і тяжкій недузі дня 10. ц. м. в 72 році життя. Похорон відбудеться в пятницю дня 12. ц. м. в год. 2-ій зполудня з дому жалоби при вул. Кадецькій ч. 14. на Личаківський цвинтар.

Покійна відзначалася гарними чеснотами, широю любовю до свого народа і церкви і тішилась великою пошаною в широких колах нашого громадянства. В Ій П.!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

„ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛ." Том. III. Вип. 3—4. Львів 1930. Зміст: I. Статті. Софійський собор у Київі і його відношення до візантійської архітектури (д-р В. Р. Залозецький). K. K. Fejervary. De moribus et ritibus Ruthenorum и аналогичныя свѣдѣнія М. Беля и А. Сирман (д-ръ А. Петровъ). Рукописи біб-теки монастиря св. Онуфрія ЧСВВ. у Львові (д-р Яр. Гординський). Христіянство на Україні за часів кн. Ярополка I. (969—979 (Вяч. Заїкин). II. Матеріяли. „Relacya o zamord. bł. p. Józefata" (о. Й. Скрутень, ЧСВВ). Посіщення закарпатських монастирів ЧСВВ. в рр. 1755, 1756, 1765, 1809 (о. Гл. Кинах, ЧСВВ). Малярі-Василіяни на тлі західно-українського церковного малярства XVIII в. (М. Голубець). Причинки до життя і справи м. Мокр. Мечиславської, ЧСВВ. (свщ. Е. Майковський). Життєписи Василіян (о. Й. Скрутень, ЧСВВ). Катальог Прокураторського Архіву в Римі (свщ. Кирило Королевський). III. Miscelanea. — Унійні видання і „руські" переклади А. Поссевіна в 1580-их рр. (Ів. Крипякевич). З історії Папського Алюмнату у Вильні (В. Харкевич). Скальний монастир у Розгірчі (В. Карпович †). Проект знесення нашого обряду (М. Андрусяк). Василіянський монастир у Варшаві і його судьба (О. Кладочний). Спір про початки Руси (В. Заїкин). Сковорода в освітленню новійшої німецької літератури (В. Залозецький). — Ціна цього випуску (стор. 305—764) 24 зол.

ПРАВДА. Листки для поглиблення світогляду. **Релігія і Совіти.** Серія I. Число 17. Львів 1930. Зміст книжечки: Вступ. 1) Антирелігійна агітація. 2) Реакція. 3) Сектанти. 4) Самосвяти. 5) Розводи. 6) Комуністичні вчені. 7) Про походження догм та релігій. 8) Релігія скарбом чоловіка.

КНИЖНА ПРОДУКЦІЯ СССР В 1927 ГОДУ, Москва, 1930, „Книжная Палата" РСФСР. Стор 109.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Ч. 12. Грудень 1930. Зміст: М. Обідний: О. Олесеві; М. Середа: Останні дні збройної боротьби; сотн. Артур Губер: Моя службова поїздка до Рибниці; М. Андрусяк: Останній відступ; В. Ґалан: Зїзд Української Стрілецької Громади в Америці; Ф. Невестюк: Вірш; д-р М. Кордуба: В посольстві до гетьмана; Ол. Бабій: Син Отамана; А. Крезуб: Кіш СС.; М. Середа: Отаманщина; Нарис історії III. куріня 24 полку; Бібліографія.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Львів, листопад 1930, ч. 11. Рік XXV. Зміст: Конфіската. О. д-р Йосиф Сліпий: Ювилей Ґенія. Д-р Г. Костельник: „Свої не прийняли його". о. Д. Н.: Кілька вражінь з Лемківщини. Д. Державник: Сумерк „Драгоманівщини". О. Петро Дзедзик: Монастир на Соловецьких Островах. Відповідь Редакції. О. Й. Проць: Некрольог (о. Кирило Пачовський). Нові книжки. Всячина. Проповіди.

ВІСТИ З ЛУГУ. Львів, листопад 1930, ч. 11. Рік V. Зміст: Праця в Лугах зимою. По тім боці. Бережім нашу організацію! Граймо в шахи. Луговички! Коляда, Миколай. З життя Лугів.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО. Львів, грудень 1930, ч. 12. Рік V.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10. XII. ц. р. масло пріма експортове солене 4·70 зол., масло пріма бльокове несолоне 4·70 зол., літра молока 0·34 сотиків, літра сметани 1·50 зол., копа яєць 11·80 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Четвер, 11 грудня, год. 7·30 вечером „Фіялка з Монмарт".
Пятниця 12. грудня, година 7·30 веч. „Кордіви".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):
Четвер, 11. грудня, год 7·30 вечором „Доротея Ангерман".
Пятниця 12. грудня, година 7·30 веч. „Корневільські дзвони".

Малий Міський Театр:
Четвер, 11. грудня, год. 7.30 вечором „Перфуми моєї жінки".
Пятниця, 12. грудня, година 7·30 веч. „Перфуми моєї жінки".

Театр Новин (в салі кіна „Кольосей"):
Четвер, 11. грудня год 7·30 вечором „Розчин проф. Питая".
Пятниця, 12. грудня, год. 7·30 веч. „Розчин проф Питая". Знижки важні.

Присилайте передплату!

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Син білих гір" і додатки.

ЛЕВ: Звукова комедія: „Чар Мексиканки" і звукфім драма: „Знайома з вулиці".

ГРАЖИНА: Звукова фільма: „Липарі кохання".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Гай Ганг" (Анна Мей Вонг).

ОАЗА: „Проклін крови".

ПАН: Симфонія змислів (Ґрета Ґарбо, Джон Ґільберт)

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Опир в опері" (Льон Чаней).

ПАСАЖ: „Країна безправя" і додатки.

ПРОМІНЬ: „Чотири чорти".

ФАТАМОРҐАНА: „Дівчина з пекла".

ХИМЕРА: „Чорт в шовках" (Іван Петрович).

СТИЛЕВЕ: Три пристрасти і Чорне доміно

УЦІХА: „Зведена любка" (Рене Адоре). „Монті на вогненому змії".

Ширіть наш часопис!

Програма радіо.

Четвер 11. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт **Гельсінгфорс** (221,4) 18·30 „Шванда Дудар" Вайнбергера. **Берлін** (419) 6·30 Твори Лопатнікова. **Харків** (426) 16·0 Концерт **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Прага** (486,2) 12·30 Радіооркестра. **Відень** (516,3) 19·35 Скрипковий рецитель Штайнера. **Рига** (524,5) 16.00 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17·45 Солісти: Фаркаш і Герман. **Любляна** (575,8) 20·30 Трансмісії з театру. **Ленінград** (1000) 17·30 Концерт. **Москва** (1481) 9·30 Концерт. **Париж.** (1724,1) 22·30 Пісні і музика.

Пятниця 12. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт семенської орхестри. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Сольо на акордіоні. **Льондон** (356,3) 13.00 Концерт. **Берлін** (419) 17·50 Оперетові арії. **Харків** (426) 16·00 Концерт. **Стокгольм** (435·8) 19·20 Радіооркестра. **Рим** (441,2) 12·45 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 19·20 Скрипковий рецительРіхтерової. **Брюссель** (508,5) 16·0 Радіотріо. **Відень** (516,3) 17·30 Програма для молоді. **Будапешт** (550,5) 17·25 Віденські пісні. **Ленінград** (1000) 16·00 Концерт. **Москва** (1481) 9·30 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор під проводом Дмитра Котка (в складі 22 муж. голосів) виступить у Львові, в салі Лисенка (Шашкевича 5) в понеділок, дня 15. XII. ц. р. з одиноким традиційним концертом. 1047 2—5

Дня 14. грудня ц. р. в неділю, Філія Товариства „Просвіти" у Кракові улаштовує Ювилейне Свято з нагоди 35-ліття свого істнування в салі при вул Ягайлонській 10/III. Початок в год. 7 вечір. Цього самого дня в год. 5. вечір відправиться Панахида за померших членів. — **Виділ Філії Тов. „Просвіти" у Кракові.** 1053

Всч. о. Залітач прислав на мої руки від Української Католицької Церкви Св. Володимира в Скрентон-Па на допомогу Українським Політичним Вязням долярів 75·—, за що складаю в імені вязнів усім жертводавцям щиру подяку. — **Д-р Стефан Федак** в. р.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.